

Informacja prasowa

14 września 2026 r. rusza ogólnopolska kampania społeczna „Szkoła przyjazna dla neuroróżnorodności. Szkoła przyjazna dla każdego człowieka” pod Honorowym Patronatem Rzecznicki Praw Obywatelskich, Rzecznicki Praw Dziecka, Ośrodka Rozwoju Edukacji oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Kampanię zainicjowali i współpoprowadzą młodzi samorzecznicy i samorzeczniczki w spektrum autyzmu z Klubu Świadomej Młodzieży Fundacji Autism Team.

Hasło tegorocznej edycji: „Czy ktoś Cię o to zapytał w szkole?”

Historie, które dzieją się każdego dnia (imiona bohaterów zostały zmienione)

Historia 1. Adrian – kiedy szkoła boli

Adrian ma 12 lat. Trzykrotnie zmieniał szkołę, ponieważ kolejne miejsca nie były przygotowane na jego potrzeby sensoryczne. Głośny dzwonek powodował u niego fizyczny ból. Hałas podczas przerw, tłum uczniów i brak miejsca, w którym mógłby się wyciszyć, sprawiały, że zwykły dzień w szkole stawał się doświadczeniem ciągłego przeciążenia.

Czy ktoś zapytał Adriana, czego potrzebuje, żeby szkoła była dla niego dostępna?

Historia 2. Szymon – ukarany za to, że nie był wystarczająco „społeczny”

Szymon ma 15 lat, jest w spektrum autyzmu i ma ADHD. W szkole obniżono mu ocenę zachowania, ponieważ „nie inicjuje i nie podtrzymuje kontaktów z rówieśnikami”.

Czy ktoś zapytał Szymona, jak on rozumie relacje z rówieśnikami i czego potrzebuje, żeby czuć się częścią klasy?

Historia 3. Gabriela – dokument o uczennicy bez uczennicy

Mama nastoletniej Gabrieli, uczennicy w spektrum autyzmu i z chorobami współwystępującymi, usłyszała w szkole, że ma po prostu podpisać IPET. Dokument miał być „taki sam jak w zeszłym roku”. Szkoła nie miała czasu na rozmowę o tym, co rzeczywiście zmieniło się w funkcjonowaniu dziewczyny.

Czy ktoś zapytał Gabrielę i jej mamę, czego potrzebują teraz, a nie czego Gabriela potrzebowała rok temu?

Historia 4. Julita – w kącie pod schodami

Julita ma 17 lat. Każdą długą przerwę spędza w zaciemnionym miejscu pod schodami. To jedyna przestrzeń w szkole, w której – jak mówi – „ma chwilę spokoju i nikt nic od niej nie chce”. Zamiast dostępnej, zaplanowanej przestrzeni wyciszenia znalazła miejsce, które pozwala jej przetrwać szkolny dzień. Jednocześnie przez część szkolnej społeczności została określona jako „dziwaczka”.

Czy ktoś zapytał Julitę, gdzie w szkole czuje się bezpiecznie i czego potrzebuje, żeby móc odpocząć?

Historia 5. Tomek – „z wymyślonym autyzmem”

Tomek ma 16 lat. W czasie lekcji usłyszał od nauczycielki: „Ten autyzm to ci chyba wymyślili”. Pani poleciła Tomkowi, aby przestał „machać palcami przed oczami” i po prostu skończył zadanie.

Czy ktoś zapytał Tomka, co pomaga mu się skoncentrować, kiedy jest mu trudno?

Historia 6. Majka – kiedy szkoła nie reaguje na przemoc

13-letnia Majka z zespołem Tourette’a przez długi czas doświadczała gnębienia ze strony rówieśniczki. Przemoc przeniosła się również do internetu. Szkoła nie podjęła żadnych działań mimo kolejnych sygnałów i prośb o pomoc.

„Czy ktoś Cię zapytał, czy czujesz się bezpiecznie – zanim przemoc doprowadziła Cię do kryzysu?”

To nie są odosobnione historie.

To tylko kilka przykładów spośród dziesiątek spraw dotyczących edukacji, które trafiają do Społecznego Pogotowia Interwencyjnego Fundacji AutismTeam. Są wśród nich historie o szkolnej przemocy, hałasie, braku dostępności, przeciążeniu, krzywdzącym ocenianiu, dokumentach tworzonych bez realnego dialogu, braku bezpiecznej przestrzeni i niezrozumieniu zachowań neuroatypowych.

Ale przede wszystkim to historie, w których **zabrakło zapytania uczniów i uczennic o ich potrzeby**.

Czego potrzebujesz?

Co jest dla Ciebie trudne?

Co Ci pomaga?

Jak możemy sprawić, żebyś czuł/czuła się bezpiecznie?

Co możemy zrobić inaczej?

– te proste pytania mogłyby odmienić niejedno trudne szkolne życie.

Właśnie dlatego **14 września 2026 r.** rozpoczyna się kolejna edycja ogólnopolskiej kampanii społecznej **„Szkoła przyjazna dla neuro różnorodności. Szkoła przyjazna dla każdego człowieka”**.

Kampania została zainicjowana przez młode samorzeczniczki i samorzeczników zrzeszonych w Klubie Świadomej Młodzieży Fundacji AutismTeam. Od kilku lat tworzy przestrzeń do rozmowy o edukacji włączającej, dostępności, dobrostanie psychicznym dzieci i młodzieży, prawach ucznia oraz podmiotowości młodych ludzi.

Tegoroczna edycja współtworzy nie tylko młodzież, ale też nauczyciele, ekspertki i sojusznicy edukacji włączającej. W działania kampanii aktywnie zaangażowani są m.in. **Krzysztof Chojecki „Pan Pistacja”**, nauczyciel matematyki, samorzecznik i osoba w spektrum autyzmu, a także **Tomasz Bilicki**, psychotraumatolog, interwent kryzysowy, nauczyciel wiedzy o społeczeństwie i edukator od lat zajmujący się tematyką zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.

Ich doświadczenie, codzienna praca z uczniami i zaangażowanie społeczne wzmacniają praktyczny wymiar kampanii. Pomagają budować przestrzeń dialogu pomiędzy uczniami, nauczycielami, rodzicami, specjalistami oraz instytucjami odpowiedzialnymi za rozwój edukacji.

Hasło **„Czy ktoś Cię o to zapytał w szkole?”** odwołuje się do jednego z najważniejszych pytań dotyczących współczesnej edukacji:

Czy uczniowie mają możliwość współdecydowania o sprawach, które ich dotyczą?

Kampania będzie zachęcać do rozmowy o tym:

- czy uczniowie są słuchani;
- czy mają wpływ na swoje środowisko edukacyjne;
- czy szkoła dostrzega ich potrzeby;
- czy młodzi ludzie wiedzą, gdzie mogą szukać wsparcia;
- czy szkoła pomaga im rozwijać mocne strony;
- czy każdy uczeń może czuć się częścią szkolnej społeczności.

„Kilka dobrych lat temu jako 14-letni samorzecznik zaczynałem od jednego postulatu: „STOP głośnym dzwonkom!”. Dziś wspólnie z moimi neuroatypowymi przyjaciółmi i koalicją organizacji partnerskich i osób sojusznicznych rozmawiamy o edukacji włączającej, dobrostanie psychicznym, dostępności, neuroróżnorodności i podmiotowości uczniów. Tegoroczne hasło kampanii jest bardzo proste, ale jednocześnie niezwykle ważne: „Czy ktoś Cię o to zapytał w szkole?”. Będziemy w niej podkreślać, że dobra szkoła to nie jest szkoła, w której jedynie rozmawia się o uczniach, ale ta, gdzie z uczniami się rozmawia, pyta się o ich potrzeby i traktuje ich głos poważnie.” – przekonuje **Jan Gawroński, Samorzecznik, założyciel i Koordynator Klubu Świadomej Młodzieży Fundacji AutismTeam, Certyfikowany Koordynator ds. Dostępności.**

„Szkoła przyjazna dla neuroróżnorodności nie jest szkołą przeznaczoną dla wybranej grupy uczniów. To szkoła, która potrafi dostrzegać różnorodność potrzeb, sposobów uczenia się i funkcjonowania. Edukacja włączająca zaczyna się od uważności, szacunku i gotowości do szukania rozwiązań wspólnie z uczniami, a nie wyłącznie dla nich.” – podkreśla **Sylwia Kowalska, Ekspertka edukacji włączającej i Dyrektor Zarządzająca Fundacji Autism Team.**

„Wielu uczniów każdego dnia funkcjonuje w szkole, nie mając przestrzeni do opowiedzenia o swoich potrzebach, trudnościach czy mocnych stronach. Chcemy pokazać, że rozmowa z uczniami może być początkiem realnej zmiany i budowania szkoły bardziej przyjaznej każdemu człowiekowi.” – zwraca uwagę **Krzysztof Chojewski, Nauczyciel matematyki, samorzecznik, osoba w spektrum autyzmu.**

„Dobrostan psychiczny uczniów nie zaczyna się od programów i procedur oraz suchych paragrafów. Zaczyna się od relacji, bezpieczeństwa i poczucia, że ktoś naprawdę interesuje się tym, co młody człowiek przeżywa. Uczeń, który czuje się wysłuchany, ma większą szansę rozwijać się, uczyć i budować poczucie własnej wartości. Dlatego kampanijne hasło jest jednym z najważniejszych pytań, jakie możemy postawić współczesnej edukacji.” – zaznaczył **Tomasz Bilicki, Psychotraumatolog, interwent kryzysowy, nauczyciel wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej na łódzkich Bałutach.**

Jednym z głównych elementów kampanii będą wypowiedzi młodych ludzi w spektrum autyzmu.

To właśnie oni postarają się odpowiedzieć

- O co szkoła powinna pytać uczniów?
- Co pomaga uczniom w szkole?
- Co jest dla nich trudne?
- Jak wygląda szkoła przyjazna każdemu człowiekowi?
- Jakich zmian oczekują od współczesnej edukacji?

Ich odpowiedzi staną się częścią publikacji w mediach społecznościowych, materiałów filmowych i działań prowadzonych w ramach kampanii.

W ramach kampanii realizowane będą między innymi:

- publikacje świadectw uczniów i absolwentów;
- cykl materiałów filmowych „Czy ktoś Cię o to zapytał w szkole?”;
- działania edukacyjne poświęcone różnorodności, prawom ucznia oraz dobrostanowi psychicznemu;
- promocja edukacji społeczno-emocjonalnej (SEL);
- działania związane z dostępnością sensoryczną;
- prezentowanie dobrych praktyk realizowanych przez szkoły i nauczycieli.

Dla szkół przygotowany został również scenariusz zajęć edukacyjnych **„Czy ktoś Cię o to zapytał w szkole?”**, który będzie można wykorzystać podczas godzin wychowawczych, zajęć specjalistycznych oraz lekcji wiedzy o społeczeństwie w klasie VIII szkół podstawowych i Edukacji Obywatelskiej w klasach II i III szkół ponadpodstawowych.

Materiały kampanijne będą przekazywane szkołom za pośrednictwem kuratoriów oświaty, organów prowadzących oraz Ośrodka Rozwoju Edukacji poprzez zakładkę „ORE Poleca”.

Dostępność sensoryczna i Skrzyneczki Pierwszej Pomocy Sensorycznej (S-BOX)

Jednym z praktycznych działań towarzyszących tegorocznej kampanii będzie promocja dostępności sensorycznej oraz Skrzyneczek Pierwszej Pomocy Sensorycznej (S-BOX).

Skrzyneczki Pierwszej Pomocy Sensorycznej są zestawami narzędzi wspierających osoby doświadczające przeciążenia sensorycznego, silnego stresu lub trudności wynikających z nadmiaru bodźców. Mogą być wykorzystywane zarówno w szkołach, jak i w innych instytucjach publicznych.

Projekt rozwijany jest przez Fundację Autism Team przy współpracy z Centrum Projektów Społecznych Biura Rzecznika Praw Obywatelskich i stanowi przykład praktycznego działania na rzecz zwiększania dostępności sensorycznej.

W ramach kampanii prezentowane będą przykłady dobrych praktyk związanych z tworzeniem bardziej dostępnego i przyjaznego środowiska dla osób neuroatypowych oraz osób ze szczególnymi potrzebami zgodnie z przepisami ustawy z dn. 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Podobnie jak w poprzednich edycjach kampanii, jej integralnym elementem pozostają postulaty dotyczące zmian na rzecz bardziej dostępnej, przyjaznej i włączającej szkoły:

1. **Likwidacja barier sensorycznych, architektonicznych i komunikacyjnych**
2. **Psychologiczne BHP i edukacja społeczno-emocjonalna (SEL)**
3. **Dostosowanie systemu do potrzeb psychofizycznych człowieka, a nie człowieka do systemu**
4. **Lekcje różnorodności**
5. **Likwidacja punktowej oceny zachowania**
6. **Prawny wymóg tworzenia samorządów uczniowskich w szkołach specjalnych**
7. **Rzetelne zespoły IPET-owe – EDUTEAM: uczniów, nauczyciel, rodzic.**

Szkoła przyjazna dla neuro różnorodności nie jest szkołą przeznaczoną wyłącznie dla jednej grupy uczniów. To szkoła dostępna; bezpieczna; wspierająca dobrostan psychiczny; oparta na dialogu, uwzględniająca różnorodność doświadczeń i potrzeb, szanująca podmiotowość uczniów.

Szkoła przyjazna dla neuro różnorodności jest szkołą przyjazną dla każdego człowieka bez wyjątku.

Patronaty Honorowe: Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Organizator kampanii: Fundacja Autism Team, Klub Świadomej Młodzieży Fundacji Autism Team oraz Zespół Edukacja Włączająca Inicjatywy „Nasz Rzecznik”

Koalicja organizacji partnerskich organizujących i wspierających kampanię: Fundacja na Rzecz Rozwoju Probacji „PROBARE”, Inicjatywa obywatelska „Chcemy całego życia!”, Fundacja ALEKLASA, Inicjatywa „reSTART” Tomasz Bilicki, Krzysztof Chojecki – Pan Pistacja, Fundacja Pro Aperte, Klub Świadomej Młodzieży Kutno przy Fundacji ProAperte, „Fundacja Pomerdało mi się” oraz Autyzm po ludzku – Agnieszka Sułkowska.

Kontakt:

Sylwia Kowalska, ekspertka edukacji włączającej, koordynatorka Społecznego Pogotowia Interwencyjnego, inicjatywy „Chcemy całego życia!” i Fundacji Autism Team; członkini inicjatywy „Nasz Rzecznik”

info@autismteam.edu.pl , s.kowalska@autismteam.edu.pl, tel: 509 707 337

Jan Gawroński, samorzecznik, założyciel i koordynator Klubu Świadomej Młodzieży Fundacji Autism Team; członek inicjatyw „Chcemy całego życia!” i „Nasz Rzecznik”

info@autismteam.edu.pl , j.gawronski@autismteam.edu.pl, tel: 509 707 337